

KDV İADE TALEPLERİ İLE İLGİLİ VERGİ İNCELEMELERİ

Dr. Ali ÇİMAT*

1. İade Talepleri ile İlgili Vergi İncelemelerinin Mahiyeti

Maliye Bakanlığı, KDVK.nun 32 ve 29/4 maddelerinin tanıdığı yetki dahilinde, katma değer vergisi iadeleriyle ilgili usul ve esasları düzenlemeye, uygulamada ortaya çıkacak ihtiyaçlar dahilinde eskilerine ilâveten yeni düzenlemeler yapmaya yetkilidir.

Bakanlık yayınladığı genel tebliğlerle, aşağıdaki açıklanacak hallerde katma değer vergisi iadelerinin inceleme raporuna göre yapılacağını belirtmiştir.

1.1. Belirli Hadleri Aşan İade Taleplerinde

Nakden yapılması istenen iade taleplerinin, Bakanlıkça belirlenen hadleri aşması durumunda, kesin katma değer vergisi iadesi, inceleme raporuna göre yapılacaktır. Halen geçerli olan hadlere göre, ihracat istisnasından kaynaklanan 100.000.000 liranın üzerindeki nakit iade taleplerinde, inceleme raporu düzenledikten sonra talepler yerine getirilecektir. Ancak bu gibi durumlarda, mükelleflerin iade taleplerinin belirtilen hadleri aşan kısımları için teminat vermeleri durumunda, inceleme raporu beklenmeksizin, katma değer vergisi iadesi yapılacaktır.

Ancak teminat karşılığı avans olarak yapılan iade, inceleme raporu düzenlendikten sonra kesinlik kazanacaktır.

1.2. Sahte veya Muhteviyatı İtibariyle Yanıltıcı Belge Düzenlenmesi veya Kullanılması Durumunda

Sahte veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge düzenlediği, kullandığı veya kullananlardan mal aldığı konusunda hakkında rapor bulunan mükelleflere ilişkin iade ve mahsup uygulaması ile ilgili olarak 56 Seri No.lu KDV Genel Tebliği ile aşağıdaki hususlar yeniden belirlenmiştir.

(*) Eski Vergi Denetmeni

Sahte veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge düzenleyenler, kullananlar ile bu neviden belgeleri kullananlardan mal alımları nedeniyle mütessesil sorumluluk çerçevesinde haklarında rapor bulunan mükelleflerin, konu ile ilgili ihtilaf çıkarıp çıkarmamalarına bakılmaksızın söz konusu raporlara istinaden tarhedilen vergi ve buna bağlı ceza, gecikme faizi ve gecikme zammını ödemeleri koşuluyla teminatları paraya çevrilmeyecektir.

Bu şekilde hareket edenlerden;

- Sahte veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge kullanan veya bunlardan mal alan mükelleflerin, herhangi bir olumsuz rapor bulunmayan dönemlere ait iade ve mahsup talepleri yeni bir olumlu rapor beklenilmeden, indirimli teminat uygulamasından yararlananlar için %10, diğerlerinde ise %100 teminat alınmak suretiyle yerine getirilecektir.

- Sahte veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge düzenlediği veya bilerek kullandığı konusunda haklarında rapor bulunan mükelleflerin, diğer dönemlere ait iade ve mahsup talepleri ise olumlu bir rapor (Yeminli Mali Müşavir Tasdik Raporu dahil) düzenleninceye kadar indirimli teminat uygulamasından yararlananlar için %100, diğerlerinde %200 teminat karşılığında yerine getirilecektir. Olumlu rapor düzenlenmesi halinde ise, diğer dönemler için indirimli teminat uygulamasından yararlananlarda %10, diğerlerinde %100 teminat kar-

şılığında iade ve mahsup uygulanmasına dönülecektir.

1.3. Vergi İdaresinin Gerekli Gördüğü Durumlarda

Bazı mükelleflerin katma değer vergisi iade talepleri konunun özelliğinden veya mükellef hakkında gerek ilgili vergi dairesinin gerekse Bakanlığın diğer teşkilatlarının olumsuz istihbarat sahibi olması durumunda, iade talepleri inceleme raporu sonuçlarına göre yerine getirilmelidir. İlgili vergi daireleri, kuşku duydukları hallerde, inceleme taleplerini defterdarlıklar kanalıyla Bakanlığa bildirmek zorundadırlar.

2. Katma Değer Vergisi İade İncelemeleri Yapmaya Yetkili Olanlar

İade talepleriyle ilgili inceleme yapmaya yetkili olanlar VUK.nun 135 inci maddesinde sayılı olan Maliye Bakanlığı'nın vergi incelemesi yapmaya yetkili elemanlarıdır.

Belirtilen Kanun maddesiyle incelemeye yetkili olanlar; Hesap Uzmanı ve Hesap Uzman Yardımcıları Maliye Müfettiş ve Yardımcıları Gelirler Kontrolörleri, stajyer gelirler kontrolörleri, defterdarlar, vergi denetmenleri, vergi denetmen yardımcısı, vergi dairesi müdürleri ve mal müdürleridir.

Öte yandan Maliye Bakanlığı, 3568 sayılı "Yeminli Mali Müşavirler, Serbest Mali Müşavirler ve Serbest Muhasebeciler Hakkında Kanunun" kendisine tanıdığı yetki dahilinde, belirli hadler içinde kalan katma

değer vergisi iade taleplerinin, Yeminli Mali Müşavirlerce incelenebileceğini belirtmiştir. 21.8.1990 tarih ve 20612 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan yönetmeliğe göre Yeminli Mali Müşavirlerce düzenlenen rapor, inceleme raporu yerine geçecektir.

Yine Bakanlık belirli tutarlara kadar olan inceleme taleplerinin mahalli inceleme elemanlarınca (1993/1 sıra no.lu Vergi Denetimi ve Koordinasyonu İç Genelgesinde Vergi denetmenlerince yapılan katma değer vergisi iadesi talepleri incelemeleri ile ilgili olarak belirtilen 750.000.000 liralık had 1.500.000.000 liraya yükseltilmiştir) (1994/2 sayılı Vergi Denetimi ve Koordinasyonu İç Genelgesi) Daha yüksek tutarlardaki iade taleplerinin ise merkezi denetim elemanlarınca, düzenlenecek inceleme raporlarına göre yerine getirilmesi konusunda, düzenlemeler yapmaktadır.

3. Katma Değer Vergisi İade Talepleriyle İlgili İncelemelerin Kapsamı ve İzlenebilecek Yöntemler

Katma değer vergisi iadesi incelemelerinden amaç; belge ve beyanlarda geçen mal teslimi veya hizmet ifalarının mevcut olup olmadığının, sözkonusu mal teslimi ve hizmetlerin usulüne uygun olarak yurtdışı edilip edilmediğinin veya yurtdışındaki müşteri için yapıp yapılmadığının ve gümrük çıkış beyannamelerinde veya hizmet ihrac belgelerinde yeralan döviz tu-

tarlarının, miktar ve kanuni süre itibarıyla Türkiye'ye getirilip getirilmediğini tespit etmektir.

Bu itibarla konu ile ilgili olarak yapılacak incelemelerin, ihrac konusu mal veya hizmetlerin tedariki, bunların yurtdışı edilmesiyle ilgili olarak gümrükler ve diğer belgelerde yeralan yabancı müşteriler için ihrac edilip edilemedikleri konusunda, yurtdışındaki müşteriler ve döviz tutarlarıyla ilgili olarak da aracı bankalar nezdinde yoğunlaştırılması gerekmektedir.

Belirtilen konular, aşağıda başlıklar altında yeralacaktır. Ancak daha çok mal ihracatı üzerinde durulacaktır. Hizmet ihracatı ve diğer vergiden istisna edilmiş işlemlerle ilgili incelemelerin bazı küçük farklılıklar hariç mal ihracatından fazla ayrılığı yoktur.

3.1. İhrac Konusu Malların Tedarik Aşamalarıyla İlgili İncelemeler

Katma değer vergisi incelemelerinde, ağırlıklı olarak üzerinde durulması gereken; ihrac konusu malların nasıl tedarik edildiğinin ve bu tedarik aşamasında mallarla ilgili olarak yüklenilen katma değer vergilerinin tespiti olmalıdır.

İhrac edilen mal ve hizmet aşğıdaki şekillerde tedarik edilebilir;

- i. İhracatçı tarafından bizzat imal olunması,
- ii. İmalatçılardan nihai mamul şeklinde ihrac kaydıyla veya bu kaydı taşımaksızın satın alınması,

- iii. İmalatçı vasfı bulunmayan firmalardan nihai mamul olarak satın alınması,

Nihai mamul olarak satın almak suretiyle ihraç edilen mallarda, söz konusu malların tedarikçisi görünen firmalar ve bunların altında olan firmalar nezdinde tespitler yapmak gerekebilir. Alt firmalar nezdinde yapılan incelemelerin, ilgili malları üreten firmalara kadar sürdürülmesinde yarar vardır. Ancak olayın özelliğine göre, daha alt firmalara kadar inceleme sürdürülmeyebilir. Örneğin ihraç konusu malların tedarikçisinin, ciro su çok yüksek ve herkes tarafından tanınan ve bilinen bir toptancı firma olması ve ihraç konusu malın sözkonusu toptancı firmanın ciro su içinde fazla bir yekûn tutmaması halinde, incelemenin bu firmanın mal tedarik ettiği firmalar nezdinde de yapılmasına gerek yoktur.

İhraç kaydıyla mal teslim eden imalatçı firmalar ile imalatçı - ihracatçı firmalarda, ihraç edilen malların gerçekten imal edilip edilmediğinin; kapasite raporları, kullanılan girdilerin gerçek olup olmadıkları konusunda diğer firma ve kuruluşlar nezdinde yapılacak çok yönlü tespitlerle, ortaya konulması önem arz etmektedir.

Vergi idaresi, katma değer vergisi iade incelemeleriyle ilgili olarak düzenlenecek rapor ve rapor eki tutanaklarda; nezdinde inceleme yapılan imalatçı - ihracatçı, ihraç kaydıyla mal teslim alan imalatçı ve

imalatçı olmayan ihracatçı olmasına göre, bulunması gereken asgari bilgilerin, aşağıdaki şekilde olmasını öngörmüştür.

**3.1.1.İmalatçı-ihracatçılarda,
Düzenlenecek Vergi
İnceleme Raporu veya
Rapor Eki Tutanaklarda
Yer alması Gereken Bilgiler**

- i. Mevcut en son tarihli bilanço örneği;
- ii. Ödenmiş sermaye tutarı,
- iii. Mükelleflerin ihraç ettiğini beyan ettiği malları üretecek kapasiteye sahip olup olmadığı,
- iv. Ticaret sicil kaydı ve numarası,
- v. İşyerinde çalıştırdığı işçi sayısı ile üretim araçlarının ihracata konu malın imalatı için yeterli bulunup bulunmadığı,
- vi. Üretim araçlarının kanuni defterlerde kayıtlı olup olmadığı,
- vii. İletişim araçlarının (telefon, telex, faks gibi) sayısı ve numaraları ile kanuni defterlerde kayıtlı olup olmadığı,
- viii. Aynı adreste birden fazla firma varsa, bu firmalara ait bilgiler (ortakları, bağlı oldukları vergi dairesi ve hesap numaraları, kayıtlı ve ödenmiş sermayeleri, iş tugal konusu gibi),
- ix. Bir önceki yıl üretim miktarı,

- x. İmalatçılarda Sanayi Sicil Belgesi ve Kapasite raporu özeti,
- xi. Kullandığı enerji ve hammadde miktarı,
- xii. Son 1 yıl içinde kredi kullanıp kullanmadığı, kullanmışsa hangi banka şubelerinden ne miktar kredi aldığı,

(Yukarıda "iii, v, viii" alt bentlerinde belirtilen hususlar vergi inceleme elemanınca durumun yerinde görülmesi suretiyle tutanakla tespit edilecektir).

3.1.2.İhraç Kaydıla Mal Tesliminde Bulunan İmalatçılarda Düzenlenecek Vergi İnceleme Raporu veya Eki Tutanaklarda Yeralması Gereken Bilgiler

İmalatçıların, ihraç kaydıyla ihracatçılara yaptıkları teslimler dolayısıyla vergi iade haklarının doğması durumunda, sözkonusu mükellefler hakkında da, "imalatçı-ihracatçı" mükellefler nezdinde yapılan incelemelerde aranan, önceki maddede sayılan tespitler yapılacaktır.

İmalatçılar açısından da önceki maddede sayılan "iii" bendindeki mükellefin ihraç ettiğini beyan ettiği malı üretecek kapasiteye sahip olup olmadığı konusunda; "v" bendinde yeralan, işlerinde çalıştırıldığını beyan edilen işçi sayısı ve imalatla kullanılması gereken makina mevcudunun yeterli olup olmadığı hususunda ve "viii" bendinde belirtilen, aynı adreste birden çok firma olması halinde, her bir firmanın kimliğine ilişkin ayrıntılı bilgilerin, inceleme

elemanınca bizzat yerinde görülmesi ve tutanağa alınması öngörülmüştür.

Yukarıda belirtilen, tutanağa alınması gereken bilgilere ilaveten, inceleme elemanının gerekli gördüğü benzeri konularda da tespitler yapılabilir.

3.1.3.İmalatçı Olmayan İhracatçılar Nezdinde Yapılacak İncelemelerde Rapor veya Eki Tutanaklarda Yeralması Gereken Bilgiler

- i. İhracatçı firmanın veya ihracatçının adı, soyadı veya ünvanı ile ortaklarının adı, soyadı veya ünvanı ve adresleri (ikametgah adresleri dahil) varsa bağlı oldukları vergi dairesi ve hesap numaraları,
- ii. Şirketin ödenmiş sermaye tutarı,
- iii. İşyerinin durumu,
- iv. Mevcut en son tarihli bilanço örneği,
- v. Ticaret sicil kaydı ve numarası,
- vi. Bir yıl önceki ihracat miktarı,
- vii. İletişim araçlarının (telefon, tetex, faks gibi) sayısı ve numaraları ile kanuni defterlere kayıtlı olup olmadığı,
- viii. Aynı adreste birden fazla firmanın olması halinde, diğer firmalara ait bilgiler, (Ortakları, bağlı oldukları vergi dairesi ve hesap numaraları, kayıtlı ve ödenmiş sermayeleri, iştigal konusu gibi)

- ix. İhraç konusu malların sürekli olarak aynı firmalardan alınıp alınmadığı ve bu firmaların adresleri,
- x. İşyerinde çalıştırdığı personel sayısı,
- xi. Son 1 yıl içinde kredi kullanıp kullanmadığı, kullanmışsa hangi banka şubelerinden ne miktar kredi aldığı.

(Yukarıda "iii", "viii" ve "x" alt bentlerde yer alan hususlar vergi inceleme elemanınca durumun yerinde görülmesi suretiyle tutanakla tespit edilecektir.)

3.14.İhracat İstisnasına Konu Olan Malların Tedariğiyle İlgili Olarak Yapılabilecek Diğer Tespitler

Katma değer vergisi iadesi talebinde bulunan imalatçı - ihracatçı ve ihraç kaydıyla mal teslim eden imalatçılar nezdinde yapılan incelemelerde, bu mükelleflerin ihraç ettiklerini beyan ettikleri malları, gerçekten imal edip etmedikleri; üretim kapasitesine ilişkin bilgiler yanında, imalatla kullanılması gereken hammadde, yardımcı madde, elektrik vs. gibi girdiler gözönünde bulundurularak randıman hesaplamaları ile de ortaya çıkarılabilir. Geçmişte bazı mükelleflerin, yeterli üretim kapasitesine sahip oldukları (Bunu kiralama suretiyle de sahip olmuşlardır) halde, imalat için gerekli girdileri kullanarak imalat yapmadıkları, ancak, düzenledikleri fiktif belgelerle imalat yapmış göründükleri tespit edilmiştir.

Keza, aynı randıman hesaplarına dayanan tespitler, imalatçı olmayan ihracatçıların direkt veya aracı firmalar vasıtasıyla mal tedarik ettikleri imalatçı firmalar nezdinde de karşıt inceleme şeklinde yapılabilir.

Öte yandan, imalatçı-ihracatçı ve ihraç kaydıyla ihracatçılara mal teslim eden imalatçıların iade talepleriyle ilgili bu firmalar nezdinde yapılan incelemelerde, imalatla kullanılan girdilerle ilgili sağlıklı tespitlerin iade edilecek vergi tutarının hesaplanmasında çok önemli olduğunun, gözönünde bulundurulması gerekmektedir.

İhracatçı firmalara mal teslim eden tedarikçi firmalar nezdinde yapılacak karşıt incelemelerin, söz konusu malların imal edildiği firmalara kadar sürdürülmesi gereği ortaya çıkması durumunda; karşıt incelemelerin imalatçılar nezdinde yoğunlaştırılması gerekir.

3.15.Katma Değer Vergisi İade İncelemelerinin Esas Olarak Kanuni Defter ve Belgeler Üzerinde Yapılacağı

Bilindiği üzere, katma değer vergisindeki indirim ve iade sistemi, esas olarak kanuni vesikalar ve kanuni defter kayıtlarında yeralan bilgilere dayandırılarak uygulanmaktadır.

Bu itibarla mükelleflerin katma değer vergisi iade taleplerinin, fatura ve benzeri vesikalarda yeralan bilgilere ve kanuni defterlerdeki kayıtlara dayanması esastır. Dolayısıyla iade talebinde bulunan mükelleflerin,

söz konusu defter ve belgeleri, katma değer vergisi iade incelemelerinde ibraz etmesi zorunludur. Vergi Usul Kanununda yeralan mücbir sebeplerle defter ve belgelerin ibraz edilememesi halinde, kesinlikle vergi iade talepleri harici belge ve kayıtlara dayandırılarak yerine getirilmeyecektir.

Konu ile ilgili olarak vergi idaresi, bir genel yazıda aşağıdaki şekilde görüş belirtmiştir;

"Katma değer vergisi uygulamasına ilişkin olarak Bakanlığımıza yansıyan çeşitli olaylardan, ihracat istisnasından doğan iade ve/veya mahsup talepleri yerine getirilen ancak defter ve belgelerin zayı olması (yangın, su baskını, çalınma gibi) nedeniyle katma değer vergisi iade incelemelerinde defter ve belgelerini ibraz edemeyen mükellefler hakkında ne yolda işlem yapılacağına tereddüt konusu olduğu anlaşılmıştır.

Bilindiği gibi, Katma Değer Vergisi Kanununun 29 ve 34 üncü maddeleri gereğince katma değer vergisinin indirim konusu yapılabilmesi için;

- i. Fatura ve benzeri belgelerde katma değer vergisinin ayrıca gösterilmesi,
- ii. Bu belgelerin kanuni defterlere kayıt edilmesi zorunludur.

Öte yandan, aynı Kanunun 32 inci maddesine göre, tam istisna kapsamına giren işlemler nedeniyle yüklenilen ve indirimle giderilemeyen katma değer vergisinin, genel esas-

lara göre iade edileceği hükme bağlanmıştır. Yine anılan Kanunun 54 üncü maddesinde ise, katma değer vergisi mükelleflerinin tutmaları zorunlu olan defter kayıtlarını, bu verginin hesaplanmasına ve kontrolüne olanak verecek şekilde düzenleyecekleri belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan hükümler çerçevesinde, katma değer vergisi iadesi incelemesi yapan inceleme elemanlarınca, indirim ve iade konusu yapılan katma değer vergisine ilişkin fatura ve benzeri belgeler ile bu fatura ve benzeri belgelerin yasal defterlere kayıt edildiğinin bizzat görülmesi gerekmektedir.

Bu nedenle, defter ve belgeleri çeşitli nedenlerle zayı olan mükelleflerin, ihracat istisnasından doğan iade ve/veya mahsup taleplerinin kabul edilmesi mümkün bulunmamakta; yapılan iadelerin geri alınması ve mahsupların kaldırılması gerekmektedir.

Mükelleflerin defter ve belgelerin zayı olduğu konusunda mahkeme kararı ibrazı edip etmemelerinin iadelerin geri alınmasına veya mahsupların kaldırılmasına bir etkisi bulunmamaktadır. Ancak Vergi Usul Kanununun 373 üncü maddesi uyarınca haksız yere alınan iadeler için ceza uygulanmayacak, aynı Kanunun 112 inci maddesine göre gecikme faizi hesaplanacaktır.

Bu çerçevede, iliniz dahilinde önceki dönemlere ait olup, katma değer vergisini iade ve mahsup talepleri teminat karşılığında yerine getirilen

ancak çeşitli nedenlerle zayi olduğu gerekçesiyle defter ve belgelerini ibraz edemeyen mükelleflerin bu teminatlarının defter ve belgelerin zayi olduğuna dair mahkeme kararı olsa dahi derhal paraya çevrilmesi; teminatsız olarak iade edilen miktarların geri alınması ile yapılan mahsupların kaldırılması uygun görülmüştür.

3.2. Katma Değer Vergisi İadesi İncelemelerinde Gümrükler Nezdinde Yapılacak Tespitler

Bilindiği üzere bir teslimin ihracat teslimi sayılabilmesi için, ihraç konusu malların yurtdışındaki müşteriye vasıl olmak üzere, Türkiye Cumhuriyeti gümrük hattından çıkması gerekir.

Katma değer vergisi iade talepleriyle ilgili ihracat konusu malların yurtdışına çıkıp çıkmadığı ise; gümrük idarelerince düzenlenen, gümrük çıkış beyannameleri (GÇB) üzerinde yapılacak tespitlere göre belirlenir.

Bu itibarla katma değer vergisi iade incelemelerinde, inceleme belgeleri arasında yeralan GÇB'nin, gerçeği yansıtip yansıtmadığı hususunda; bu beyannamelerdeki bilgilerin ilgili gümrük idarelerine teyid ettirilmesi gerekmektedir.

Gümrük çıkış beyannamelerinin teyidi; inceleme evrakları arasında yeralan beyannamelerin düzenleniş tarihi ve sıra numaraları bildirilmek suretiyle; ilgili beyannamelerin hangi firmalara ait olduğu, içerdikleri mal-

ların niteliği, ihracat tutarı (döviz olarak) ve ihracatın hangi ülkeye yapıldığı, hususlarının yazılı olarak bildirilmesinin istenmesi şeklinde yapılabilir. Bazen GÇB nin teyidi, ilgili beyannamelerin fotokopisini isteme şeklinde de yapılmakla birlikte, Bakanlık bu işleme, gümrük idarelerini zor durumda bırakacağı görüşüyle pek taraftar görünmemektedir.

Genel olarak GÇB'nin teyidi yazılı bilgi istenmesi şeklinde mektupla olabileceği gibi, ilgili gümrük idarelerinin imkanları dahilinde, teleks, telefax gibi iletişim araçları kullanmak suretiyle de yapılabilecektir. Önemli olan teyid işlemlerinin en kısa zamanda yapılması GÇB nin sahte olup olmadıklarının ortaya çıkarılmasıdır.

Öte yandan mevcudiyeti ve gerçek olduğunun anlaşılmasından sonra GÇB üzerinde aşağıdaki tespitlerin yapılması gerekir.

3.2.1.İhraç Konusu Malın İhraç Edildiği Tarihin Tespiti

Gümrük çıkış beyannameleri üzerinde yeralan, beyannamenin düzenleniş tarihi veya beyannamenin kapandığını gösteren tarihler, ihraç tarihi değildir. Malın yurtdışına çıktığını belirten tarih; Türkiye çıkış gümrüğü tarafından, malın Türk Gümrük hattını terkettiği tarih olarak, beyanname üzerine kaydedilen tarihtir. İhracat ancak belirtilen tarihten sonra kesinlik kazanmış olur ve vergi iade talebi hakkı ortaya çıkar.

Örneğin, İstanbul Halkalı Gümrüğünce (A) firmasının Almanya'ya

ihraç edeceği konfeksiyon mallarının ihracat işlemlerine 16.10.1995 tarihinde başlanmış ve malların ihracat işlemleri ve TIR'a yüklenmesi 20.10.1995 tarihinde tamamlanmış ve bu tarihte GÇB kapatılmıştır. Söz konusu malları taşıyan TIR 1.11.1995 tarihinde Kapıkule Gümrüğünden çıkış işlemleri tamamlanarak çıkmıştır. Bu durumda söz konusu ihracat 1.11.1995 tarihinde gerçekleşmiştir. İhracatla ilgili iade işlemleri, Kasım 1995 dönemi ile ilişkilendirilecektir.

322.İhraç Konusu Malların Miktar ve Tutarlarıyla İlgili Olarak GÇB Üzerinde Yapılacak Araştırma ve Tespitler

Gümrük çıkış beyannamelerinin şekle ilişkin unsurlarının eksiksiz olmasıyla birlikte; bazen bu beyannameler üzerinde ihraç konusu malların miktarına ilişkin hususlar ve ihraç fiyatları, gerçeği yansıtmayabilir.

Geçmişte bazı fiktif ihracat işlemlerinde olduğu gibi, mükellefler bazı ihracat teşviklerinden yararlanmak için, ihraç ettikleri malların satış fiyatlarını normalinden fazla göstermek yoluna gidebilmektedirler. Bazen de düşük kaliteli malları, yüksek kaliteli mallar şeklinde beyan etmek yoluna başvurmaktadırlar (Pamuklu kumaşın, ipekli kumaş gibi gösterilip ihraç edilmesi gibi)

İşte GÇB üzerinde yeralan ihraç fiyatlarının, gerçek ihraç fiyatı olup olmadığı; emsal firmaların ihraç fi-

yatları ve özellikle dahili ve harici o tarihteki borsa fiyatları esas alınarak ortaya çıkarılabilir. Yine ihraç edildiği beyan edilen malların GÇB beyannameleri üzerinde yeralan adet ve ağırlıklarından hareketle, gerçekten ihraç edilip edilmedikleri ortaya çıkarılabilir. Örneğin, bir adet seccade tipi ipek halının, GÇB üzerinde ağırlığının 65 gr. gösterilmesi, sözkonusu ipek halı ihracatının gerçek olmadığını gösterir.

323.Katma Değer Vergisi İadesi İncelemelerinde İthalatçı Firmalar veya Döviz Gönderenler ve Döviz Alım Bordrolarıyla İlgili Olarak Yapılabilecek Araştırma ve Tespitler

İhracat İşlemlerinin gerçek mahiyetinin araştırılmasında ithalatçı firmalar ve döviz gönderenlerin kimliğinin araştırılması gerekmektedir; bunda bir takım teknik ve hukuki zorluklar bulunmaktadır. Ancak bu zorluklar olsa bile 1953 tarihli "Gümrük İşbirliği Konseyi Karşılıklı İdari Yardım Tavsiye Kararı" çerçevesinde, bu anlaşmaya taraf olan ülkeler nezdinde, ithalatçı firmalar hakkında araştırmalar yapılabilir.

Bu nevi araştırma ve tespitler, Türkiye'nin ilgili ülkeler nezdinde bulunan "Ticaret Ateşelikleri" veya bazı hallerde "Maliye ve Gümrük Müşavirlikleri" aracılığıyla yapılabilir. Geçmişte sözkonusu anlaşma çerçevesinde, Almanya, İngiltere, Fransa ve İsviçre Gümrük ve Ticaret sicili kayıtlarında; Türkiye'den ihraç edilen

malların ithalatçısı görülen firmaların kimlikleri ve ihracata konu olan malların nitelikleriyle ilgili olarak, araştırma ve tespitler yaptırılmıştır.

Öte yandan gümrük çıkış beyannamelerinde ve ihraç faturalarında yer alan mal satış karşılığı dövizlerin Türkiye'ye kanuni süresinde getirilip getirilmediği konusunda aracı bankalar nezdinde incelemeler yapılabilir. İncelemelerde ibraz edilen döviz alım bordrolarının gerçeği yansıtıp yansıtmadıkları için de aynı şekilde ilgili bankalar nezdinde tespitler yapılmalıdır.

Kaynakça

- (1) 44, 56 seri numaralı KDV Genel Tebliği ve 1995/10 seri numaralı Uygulama İç Genelgesi.
- (2) 1994/2 sıra nolu Vergi Denetimi ve Koordinasyonu İç Genelgesi.
- (3) Yılmaz Özbacı, KDV Kanunu Yorum ve Açıklamaları, Ankara, 1987
- (4) Mehmet Maç, KDV Uygulaması, 2. Baskı, İstanbul 1994.
- (5) Aykon Doğan, Katma Değer Vergisi Açıklaması ve Yorumu, Ankara, 1985
- (6) İhracatçının Katma Değer Vergisi İzmir Vergi.